

BUDA-PESTA

21 Dec. st. v.

2 Jan. st. n.

Va esi dumineo'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 51.

Anulu XI.

1875.

Pretiulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romaní'a 2 galbeni.

Legend'a Ciocarliei.*)

I.
De candu erau cá érb'a anticiei codrii desi,
Si mici ca mosiunoea Carpatii uriesi,
Si vâile profunde si latele valcele
Cá pe o apa lina usióre valurele;
De candu in lume lupii erau pastori de oi,
Si ursii cu cimpóie manau cirezi de boi;
De candu purtá 'n cositie Ileana Cosinzana
O flóre cantatóre, o flóre nasdravana:
N'a fostu copila 'n viétia mai dulce, mai alésa
Decátu frumósa Lia, fecióra 'mperatésa!

Nascuta 'n faptulu dílei cu fati'a 'n resaritu,
Lucéferii, vediend'o, mai víu au stralucitu,
Ferice de-a atinge cu-o raza argintia,
Cu ultim'a loru raza asiá minune vía.
Si astfelu, de lumin'a cerésca desmerdata,
Ea, resarindu cá flóre, a inforitu cu féta;
Si-acum e fal'a lumii, a mintii incantare,
A inimiloru farmecu, a chiloru mirare.
Totu omulu care-o vede, rapitu, uimitu simtiesce
Cà par cà se renasce, cà inim'a lui cresce,
Cà trece linu din érna in dulce primavéra,
Cà mii de paseri canta in s'nu-i si pe-afara.

Ea are-o fatia alba de flori de lacrimióre,
Si ochi ceresci, albastri cá flórea de cicóre,

Si-unu peru ce stralucesce pe fruntea sa balae,
Cadiendu, fuioru de auru, dealungu pana 'n calcae,
Incátu pe campulu verde candu trece zimbítóre,
Se pare c'o urméza prin aeru fulgi de sóre.

Ea pórtá baine scumpe, usióre, descantate,
Din fire de painjenu tiesute si lucrate
Prin care tainicu salta luciri de forme albe,
Comori atragetóre cá visurile dalbe,
Precum acele slabe vapâi inganatóre
Prin frunze respandite de lun'a gandítóre.

Aprinsii ochi ai noptii in giuru-i schinteiéza,
Formandu cununi de roze pe fruntea-i ce viséza.
Si luneca pe sinu-i, raiu albu de fericiri,
Voindu ca sè petrunda prin itiele subtíri.

Seninulu dulce-a zilei, ravnindu acea minune,
Din sórele-resare si pan' la sóre-apune,
Se 'ntinde pe de a supra-i cu bolt'a lui rotunda,
Voindu sè-i facea-unu templu in care s'ó ascunda.
Si-i díce: „Insusi cerulu spre tine se inclina...
Frumuseti'a i-o coróna pe frunte de regina!”

II.

Si mers'au vestea 'n lume, trecèndu din gura 'n gura,
Cà Lia fura ochii si mintile le fura;
Si dus'o-au pe aripi in locuri departate
Cucórele 'n triumghiuri prin aeru insirate,
Si spus'a ventulu ageru, in veci neodihnitu,
Cà nu-i copila alt'a mai dulce de iubitu.

*) Din „Operile Complete“ ale autorului.

Ingraba alérgatu-au, din tóte-a lunei zari,
De peste munti, din funduri, de peste nóue mari,
Cei mai viteji si mandri feciori de imperati,
Vrajiti de-a fi pe viétia de Lia farmecati :

Venitu-au Rosiulu, craiulu inaltelor lungi plaiuri,
Si Albulu ce domnesce pe dóue-dieci de raiuri,
Si Penesiu imperatulu, arcasiu cu ochiulu tintesiu,
Ce are 'n tabla fulgeri si 'n grajdiu pe calulu Vin-
tesiu ;

Si altii multi ca frunz'a, manati de-a loru iubire,
Cu Lia dragalasia sè caute impetire.

Dar nici si-pléca ochii la ei frumós'a féta,
Cum nu se uita crinulu la érb'a cea uscata ;
Ci veciniea ea privesce cu dragu la mandrulu sóre !
Si, totu privindu lumin'a din fati'a-i ardiétóre,
Cu lacrimi i se umple albastrii ochi frumosi.
Ei plangu ! . . . de ce plangu inse lucéferii duiosi ?
De multu privitu in sóre, séu de o jale-ascunsa,
De-o gingasia dorintia, de-o taina nepetrunsa ?
Ah ! tain'a ei n'o scie nici Zin'a ce-o iubescce,
N'o scie capetâiulu pe care odihnescce ;
Nici ap'a ce oglinda obrazu-i la trezia,
Nici ceriulu, nici pamentulu ! . . . dar umbr'a sa o scie !

Adesu copil'a, prada gandirii ce-o rapescce,
Se scalda in lumina, cu sórele graescce,
Si díce : „Tu alu lumii monareu stralucitoru !
O ! splendida comóra de viétia si amoru !
Tu, ochiu deschisu in ceriuri sè védi'a mea iubire !
Tu, singur'a-mi dorintia, tu dulcele meu mire !
Plecá-voiu, ah ! plecá-voiu, luandu urmele tale,
Sè te intalnescce ferice, sè te culegu in cale,
Sè fii alu meu si numai alu meu, o mandre sóre !
Sè nu mai plangu de mórte candu tu saruti o flóre !
Câci te urescu atunce . . . cu dragoste si doru
Si vedu câ de-acea ura duiósa am sè moru !“

Ea díce si se simte de raze inundata.

Ér umbr'a ei suspina, in urma-i tupilata :
„O ! drag'a mea stapanu ! Ferésca Domnulu Santulu
De-a-ti ascultá indemnulu, de-a-ti implini cuventulu !
Câci vai de-acelu ce-apuca pe-a sórelui carare !
Elu intra 'n cale lunga, ce capetu nu mai are,
Si unde inceputulu se léga cu sfiřitulu,
Si unde-si perde mintea si pasii, ratacitulu.
Ah ! Lia, te gandesce, câ sórele-i cu daru
De viétia si de mórte, câ-i dulce si amaru !
Elu da júnia lumii, iubire, fericire ;
La plante, cuiburi, inimi, elu dá insufletire ;
Dar raz'a-i ce invia, e raza si de focu,
Ce arde crinulu fragedu si tristulu siminocu.
Si riurile sórbe, si paseri sagetéza
Si umbr'a o inghite candu sórele-i amiédia.
— Ah ! fia, ori-cum fia ! respunde 'ngraba Lia.
Durerea fia-mi partea sên fia-mi bucuri'a,

De-oiu sci câ 'n a mea cale oi face totu-de una
Din siepte nopti o nópte, din siepte díle una:
M'oiu duce multu departe c'unu rapede aventu,
Departe unde ceriulu se lasa pe pamentu,
Pe unde muntii falnici aparu cá nourele,
Pe unde stau de vorba la umbra flori cu stele.
M'oiu duce, duce, duce, pan' mi-oiu gasi ursitulu
Si-oiu stá gura la gura cu sórele iubitulu,
Câci vreu sè-i privescu fati'a, câ sè-mi alinu durerea,
Sè vedu curgéndu din buze-i cuvintele ca mierea !
— Amaru de tine, Lio ! o ! Lio-amaru de mine !
Dar fia ! unde-i merge, si eu me duc cu tine.“

III.

In reversatulu dílei, candu nascu a vietii siópte,
Si linu se deosebesce seninulu ceriu din nópte,
Pe candu lumin'a-i sura, plapanda, recorósa,
Si semnulu si-destinde arip'a somnorósa,
Frumós'a Lia pléca pe Grauru, calu-i siargu,
Ce díce câ pamentulu nu e destulu de largu,
Si sbóra fara satiu, luandu-si iute sborulu,
Câ ventulu si ca géndulu, câ spaim'a si câ dorulu.
Elu fuge pe sub sóre, elu fuge pe sub luna
Si pere intr'unu fulgeru, cum pere vestea buna ;
Si trece pe sub noru, si trece pe sub stea,
Clipisiu, cum se stracóra, prin ómeni, vestea rea !

Se duce calulu Grauru spre codri de stejari,
In care greu se lupta balaurii cei mari
Cu pajuri nasdravane, nascute 'n ceea lume ;
Prin locuri unde sierpii brillianturi facu din spume,
Si zmeii facu palaturi de-argintu cu turnuri dese,
Câ 'n ele sè ascunda frumóse 'mperatese ;
Elu trece prin poene cu tufe aurite,
In care se alunga siopírlé smaltiuite
Si blande paserele ce canta 'n cuibulu caldu,
Avenu rubine pliscuri si ochii de smaraldu.
Acolo ventulu serii prin frundie-a lene sbóra,
Lovindu incetu de umbra arip'a lui usióra,
Si érb'a chiamandu ventulu de zori ca s'o desmerde,
Se misca 'n valurele, precum o apa verde.
Elu trece peste riuri, ce curgu necontenitu,
Ca dílele senine acelui fericitu,
Si ap'a 'ndémna fét'a pe maluri sè se culce,
In ea sè se oglinde, s'o faca apa dulce.

Zadarnicu ! ea 'nainte, nainte mereu pasa,
Câ omulu cu grabire manatu de doru de casa,
Si de trei ori trei díle si nopti de trei ori trei,
Ea lasa somnulu dulce sè péra 'n urm'a ei,
Si astfelu totu pe cale, cu ochii trista 'n sóre,
Cu cómele-i lucióse in ventu filfiítóre,
Ea pare si dispere, rapita de calu-Grauru,
Precum unu visu ferice intr'unu verteju de auru.

Dar dupa multa truda si multu amaru de cale
Odata cu amurgulu ajunge intr'o vale,

O vale inverdita ce se unesce 'n zare,
Cu-albastr'a, sgomotós'a, clocotitóra mare,
Acolo calulu Grauru si-incetéza sborulu,
Ne mai avendu pamenturi sè bata cu piciorulu,
Ér Lia se cobóra cu graba de pe calu
Si merge de se pune pe-alu marii verde malu,
Privindu cu doru la raiulu din fundulu departatu,
Pe care se ridica alu sórelui palatu.

— „Pe nude-ti merge gândulu, stapan'a mea iubita?
O 'ntréba glasulu umbrei de cale obosita.
— Ah! draga sorióra! — duiós'a Lia dice:
„Zaresci in departare cea insula ferice,
Plutindu sub ceriu albastru pe-a marii albastrime?
Vedi tu colo, in zare, colo pe-o inaltime
Acelu palatu de aur, celu cuiibu de straluciri,
Cu pétra de rubinuri si stelpii de zafiri?
Acolo 'mperatiesce frumosu ursitulu meu,
Acolo-mi sbóra gandulu, acolo eu me vreu!
Dar cum sè facu, vai mie! ah! calulu meu nu póte
Sè calce si pamentulu, si màrile sè 'nóte!“
— Stapana! dice Grauru, ce nu potu eu pe lume
O póte alu meu frate nascutu pe-a màrii spume.“
Cum dice, cum nechéza...

Din marea cea profunda

O volvura se 'naltia, si ese-unu calu in unda,
Cu erburi si margénuri avendu cóm'a 'mpletita,
Si solzi de-argintu pe spate, si palma sub copita.
Zarindu-lu Lia, veselu de cale se gatesce...
Dar candu e ca sè plece si candu se despartiesce
De Grauru, ea-lu saruta, pe córda-lu mai desmérda,
Si-lu chiama dragu pe nume si plange c'a sè-lu pérda.
Apoi se 'ntórece iute la malu, si iute sare
Pe noulu calu ce-o pórtá usioru pe-a lui spinare...
Si umbr'a ei remane pe malu instrainata
Si Grauru se afunda in zarea nourata.

IV.

Prin valuri spumegóse ce 'n giuru-i se alina,
Cantandu o melodía simfonica, marina,
Ajunge Lia grabnicu la insul'a dorita,
A carui érb'a via cu raze-i altoita.
Copil'a 'n haine mandre de fiu imperatescu
S'afunda in lumina, dar chipu-i angerescu,
Dar mersu-i plinu de farmecu, cu pasu leganatoru,
O spunu mai multu cà-i féta decâtu cà e fecioru.
Ea intra in palatulu acelu de feeria,
Cu inim'a 'n batae de dulce bucuria,
Dorindu cá sè 'ntalnéscá, temendu de-a intalnu
Pe-acelu care-a vrajitu-o aicea de-a veni.
Si éta cà zaresce a lui betrana mama
Cu genele cadiute pe ochi ca o naframa!
De candu nu erá inca pamentulu care este,
De candu totu ce e 'n lume erá numai poveste,

Si raz'a de lumina si razele caldurei
Erau comori ascunse in haosulu naturei.
A splendidului sóre ferice nascetóre
Traiesce 'n luminósa si magica splendóre,
Dar trista si orbita de vecinic'a-i lucire,
Acum ea nu mai póte pe sóre sè-lu admire.
Si-i este scrisu de sórta atunci numai sè véda
Candu fiulu ei in cursa ar fi espusu sè cada.

Serman'a 'ncetu aude sunandu pusuri straine,
Tresare si intréba: „Ce omu, ce féra, cine
A indreznitu sè vie aice, si-a petrunde
In locuri necalcate de pasu de omu; pe unde
Nici paserea maestra a trece nu 'ndraznesce,
Nici doru 'n ratacire perdutu, nu se opresce?“

Copil'a tremuranda s'apropia si dice:

„Sunt omu cu ganduri blande venitu din lume-aice.
— De esti fecioru, replica betran'a ingrijita,
„Sè-ti fia calea flóre si urm'a inforita,
Si 'n viétia sè ai parte de sóra iubitóre
Si de nevésta dulce, frumósa dîmbitóre;
Ér déca tu esci féta, precum te-aréta glasulu,
Pe urm'a ta usióra întórece-ti iute pasulu
Si piei din aste locuri neatinsu si curate,
Domnite de-alu meu sóre, copilulu fara pecate!“

Copil'a spaimantata cu dorulu ei se cértá,
Ar vré, ar vré sè fuga, dar inim'a n'ó iérta;
Candu éta cà s'aude in lung'a departare
De cai venindu spre casa duiósa nechezare
Si éta cà palatulu se umple de odata
Cu dilnic'a lumina din lume adunata,
Càci sórele apune lasandu de-alungu pe ceriuri
Clipirile de stele si-a umbreloru misteruri.

Elu vine si apare atât'a de frumosu,
Cà 'ntuneca vederea cu chipu-i luminosu.
— „Bine-ai venitu, copile, de multu instrainatu!“
I dice bland'a mama c'unu dulce sarutatu.
„Te bucura de óspe venitu de pe pamentu,
Unu óspe blandu la sufletu si gingasiu la cuventu.“
In giuru-i mandrulu sóre se uita cu mirare...
Elu vede si nu crede, i pare cà i pare
Si simte-unu neastemperu in inim'a-i virgina,
Sub galisi'a ochire a fetei ce suspina.
Apoi, luandu de mana pe Lia tremuranda:
„Ori cine-ai fi, elu dice, fiintia, tu, plapanda!
Durerea oménésca in veci sè nu te-ajunga,
Si fia-ti scurtu necasulu si fericirea lunga.
Pe flori de primavéra obrazu-ti sè se culce,
Si fia-ti dulce viétia si mórtea fia-ti dulce!“

Copil'a lu-asculta perduta in estasu,
 Cu zîmbetulu pe buze, cu lacrimi pe obrazu,
 Si dîse: „Mandre sóre! lasatu-am scump'a tíera
 Si cas'a parintésca in timpu de primavéra,
 Cu doru sè vinu la tine, de-aprópe sè te-admiru,
 Si 'n calea mea graitu-am cu flori de trandafir,
 Cu riuri si cu nouri, cu futuri si cu stele,
 Graitu-am si cu vulturi, cu sioimi, cu randunele,
 Cu totu ce putea 'n lume de tine sè-mi graiésca,
 Si-acum ti-dicu eu tie in limb'a omenésca:
 „Minune multu iubita! Lumina de lumine,
 Ah! inim'a me pórtá sè stau in veci cu tine!“

Si sórele si Lia, parecchia de iubire,
 In ochi aprinsi de doruri inéca-a loru privire,
 Zimbindu unulu la altulu cu 'nduosire multa.
 Ér mam'a ce nu-î vede, dar care i asculta,
 Graindu cu mintea dîce: „Sè fiu óre 'n sielata?
 Acestu strainu sè fia óre fecioru séu féta?

Elu are glasulu dulce, pré dulce, pré duiosu,
 De candu'a datu cu ochii de fiulu meu frumosu!

Apoi mai standu pe gânduri, adauge 'n tristetia:
 Ah! unde-mi e vederea din dalb'a tineretia:
 Amaru de cine are pe ochi unu negru noru,
 Candu inim'a presimte... E féta séu fecioru!...
 La nópte voiu aterne in patu-i albe flori!
 De-a fi barbatu, sub dinsulu perí-voru pana 'n zori,
 Ér de-a fi féta, ele de sinulu ei lipite
 In faptulu diminetti voru fi mai in florite.“

Betran'a 'n neastemperu se duce siovaindu
 Condusa de-a ei cârja prin umbra pipaindu,
 Atunci voiosulu sóre, simtîndu o nóua viétia,
 O ia pe Lia 'n bratie si o saruta 'n fatia
 Si-i dîce cu 'nfocare: „Iubit'a mea mirésa!
 In lumea pamentésca ai fostu imperatésa,
 De-acum, totu impreuna, gustandu ceresculu bine,
 Eu luminá-voiu ceriulu si tu, draga, pe mine.“

Copil'a vérsa lacrimi! uimita ea simtiesce,
 Cà inim'a-i ferice in sinu-i se topesce,
 Cá diu'a cea de véra candu razele se scurgu,
 Topindu-se in umbr'a adanca din amurgu.

Si astfelu dragalasia de-a loru iubiri au parte,
 Ér candu le spune nóptea cà-i timpu a se desparte,
 Nici unulu n'are gandulu sè face inceputulu,
 Sè rumpa lantiulu dulce ce-i léga cu sarutulu.

V.

A dóu'a dí, pe timpulu minuniloru visate,
 Candu faptulu diminetti la usi'a noptii bate,
 Betran'a mama tréza de grija ce-o domina
 Simtiesce cà e 'n lume o strania lumina.
 Ea merge cu grabire la patulu unde crede
 Ca trebuitu sè dórma strainulu... si ea vede,
 (Càci dragostea de mama o face-acum sè véda.)
 Ea vede 'n asternutu-i flori vii ca de zapada,

„Ah! dice cu durere; nici una nu-i uscata!
 Nici una vestejita! Strainulu óspe-i féta!“
 Apoi in turburarea-i de cruda presimtire,
 Inaltia ochii 'n ceriuri si vede cu-otierire...
 Ce vede?

Pe zenitulu adancu, inflacaratu
 Maretiulu sóre plana! si caru-i inhamatu
 Cu nóue cai de raze ce 'n spatiu 'au rapitu,
 Cutriera ceresculu intinsu nemarginitu.
 Sboru caii lasandu riuri de focu in urm'a loru
 Si frênele scapate de-alungu in aeru sboru.
 Ér sórele ferice dandu lumiloru uitare
 Cu Lia leganata pe sinulu lui apare
 Si lumele 'nundate sub flacari ardietóre,
 Privescu cu ingrozire altu sóre langa sóre...

„Blastemu! strigà betrana, blastemu pe capulu teu,
 Tu ce-mi rapesci viétia, rapindu pe fiulu meu!“
 Si mam'a cade mórtá!

Ea cade! dar urgi'a,

Dar cruntulu blastemu sbóra, se sue pan' la Lia,
 Si-a sórelui mirésa lovita, fulgerata,
 Din ceriuri cade 'n marea lucindu ca o sagéta.

...
 Ah! mare i-a fostu visulu si scurta fericirea!
 Iubirea i-a datu mórtéa, si mórtéa nemurirea!
 Ér sufletu-i ferice, luatu-a forma via
 De-o mica, dragalasia, duiósa Ciocarlia,
 Ce veciniu catra sóre se 'naltia 'n adorare,
 Chiamandu-lu, primavér'a, cu dulcea ei cantare!

1875, Mai.

V. Alesandri.

 Flori ofilite.

— Noveleta. —

Am cunoscutu unu calugaru, — omu de
 omenia, omu cultu si indestulitu cu starea sa.

Aleiulu orasiului se intindea pe o vale
 sub pólele unui délu frumosu, si in cóstea dé-
 lului statea ascunsu in desetulu pomiloru clau-
 strulu calugariloru, — unu mormentu co-
 losalu.

Giurulu lui erá tristu si pusthú. Numai
 candu si candu vedeai câte unu calugaru, incinsu
 pe la brêu, siedindu obositu sub unu arboru
 séu altulu. — Nici ei nu cercetau lumea, nici
 lumea nu-i cercetá pe ei; putini viniau sè védia
 mormintele!...

In tóta deminetti'a inse vedeam pe unulu
 dintre ei siedindu langa unu isvovu, privindu
 la resaritulu sórelui, si ascultandu adormirea
 zefriloru prin frundie. Si pe fati'a lui cea séca
 si palida, atát'a simtiu, atát'a poesí'a se oglindá,

cá pe fati'a unui june, a carui sufletu e plinu de fericiri si de visuri.

Simtiam o simpathía nemarginita catra acestu calugaru. L'am salutatu, mi-a multiamitu, — si in urma, dupa câte-va dñle deveniramu cei mai intimi amici.

Judecat'a lui profunda, o sciintia inmensa, caracterulu firmu si onestitatea acea maestosa mi-impuneau unu respectu nemarginita; ér confidinti'a, sinceritatea si iubirea cu care me inbratiosia, a desvoltatu in mine cea mai sacra amicétia.

Oh! câtu a perdutu ómenii, sciinti'a si art'a in omulu acesta misteriosu!

— Rogu-te, — disei odata siedindu intr'o deminétia langa o tufa verde, — ce te-a potutu persecuá din lume in acestu clastru pustfu si mohoritu? Intr'adeveru, in lume intimpinamu dureri si suferintie lungi, dar totusi, lumea ni dà si placerile, si ni mai implinesce câtu de putinu unele din visurile nóstre. Sórele resare, diorile dimbescu, zefirulu sioptesce, si tóta frundi'a, si tóta flórea ne imbia, ni ridu si ne delectétia, — dar inzedaru, — suntemu creati pentru viéti'a sociala, suntemu creati unulu pentru altulu, — natur'a nu ni póte da placerile ce ni le dau ómenii. Ómenii ni casiuna durerea, dar totu ómenii ne mangaia, ómenii ne ucidu, dar ómenii ne si ingrópa . . . oh! mare e durerea pentru care abdici si te despoi de tóte, ti-cruti vieti'a, si te culci in mormentu! . . .

— Mare, — dise laconicesce si tacù; dar pe fatia sterse dóue lacrimi ferbinti.

Tacuram ambii câte-va minute.

Intr'unu tardiu continuà elu:

— Sunt dureri, amice, pe cari nu le poti urí in veci. Cu ele ti-petreci, cu ele plangi, pentru ele ai murí, si totu ele te retienu de la mórte.

Ací lu-inundara lacrimile si éra tacù. Eu eram patrunsu pana la sufletu.

Si éra continuà:

— Póte nu o voiu duce multu, cà-ci misimtiescu sferstulu, sè-ti dau de suvenire ceea ce am mui scumpu: durerea mea — asculta!

Éra unu june, de parinti buni, de o crescere buna, pe o cariera deja inceputa ce-i promitea bunastare si unu vítoriu frumosu.

Si éra fericitu, cà-ci iubiá.

Aurelia, idolulu lui, éra o copila cu stare buna, nobila, generósa, — si-lu iubiá cu acela-si amoru.

Parintii-i traiau. Doi parinti de omenía,

dar ómeni vechi, ce nu cunosceau alta auctoritate in lume, decâtu rangulu.

La casa amblá unu aristocratu scapatatu in averi, dar svlaturatu vanu, stêrpu de totu ce e frumosu, si usiuraticu.

Rangulu lui orbì pe betranii ambitiosi, si-i promisera man'a Aureliei.

Copil'a a plansu, a plansu cu ochii la icón'a scumpului ei, diu'a si nóptea; si in urma, oh, cà-ci asiá e amorulu adeveratu — s'a resolvatu a murí pe bratiulu iubitului seu, despoindu-se de lume, de parinti, de visuri nemplinite, de doruri neajunse — si chiar pe acestu pretiu a respinge man'a proieptatului mire.

Parintii o au lasatu sè planga, — nu o au mangaiatu, dar nici nu o au silitu.

Au trecutu dñle si cele intemperate se pareau date uitàrii. — — — — —

Intr'o deminétia se preamblá Aurelia printr'o gradina publica, povestindu cu mama sa si delectandu-se in frumséti'a naturei.

Éra deminétia inca, si erau putini prin gradina.

La anghiulu unei grupe de lauru, éta, unu tineru — le saluta, si trece repede pe o carare.

Aurelia si mam'a ei privira repede una catra alta. Acelu tineru éra sangiosu din umeru pana in calcâia.

— Corneliu Videtzky! — eschiamà Aurelia inspaimentata. — Corneliu, mama, proieptatulu meu mire.

Mama statea uimita si tacea. Nici una nu si sciá esplicá ceea ce vediuira.

Si remase lucrulu si mai departe ne-esplicatu.

Intr'alta dñ se ivì Corneliu la cas'a Aureliei, voiosu si falnicu ca totu deuna, dar cu man'a drépta legata la grumadi.

Aurelia naiva lu-intrebà indata de caus'a sangeràrii, — dar elu nu-i response. — Eh, dtse, nebunfi de a juniloru si alta nimica.

Dupa timpu de o óra se departà Corneliu, si secretulu remase secretu si mai departe.

Pe sér'a urmatóre Aurelia si parintii ei erau invitati la o serata. Aurelia statea gata ca o rosa, si asteptá timpulu cu dorulu unei fecióre.

Dar inainte de pornire intrà in casa o matusia betrana, cu fatia obscura si trista.

— Desbraca-te Aurelia, draga, astadi nu puteti merge la serata.

Copil'a statù uimita.

— Ce e, matusia draga? esti trista — —

— Oh, trista, Aurelia! . . . Tu esti juna

si inocenta, tu nu cunosci misielfile ómeniloru.

Matusi'a tacù; ér intr'unu tardîu continuà:

— Stiméza pe Corneliu, Aurelia, stiméza-lu si lu-iubesce, dinsulu e unu june nobilu si loialu!

Aurelia erá palida si suprinisa fórte.

— Oh spune-mi, matusia draga; omulu acela fu unu secretu adi, spune-mi ce scfi!

Matusi'a suspinà, apoi incepù:

— Asculta Aurelia! S'a descoperitu unu secretu cumplitu, ce te atinge si pe tine atâtu de delicatu. Emiliu, junele pe care atâtu de multu lu-iubesci, pentru care ai contradisu dorintiei parintiloru tei cei buni, si ai respinsu man'a lui Corneliu, Emilu e unu misielu, omu insuratu si perfidu, ce si-a aruncatu jun'a socia in gur'a desperàrii, lasandu-o singura, si alergandu prin lume dupa fluturi, dupa placeri.

Aurelia cadiù lesinata pe unu fotelu.

Matusi'a i strinse capulu pe bratie, si-i sarutà fruntea ce ardea ca foculu.

— Secretulu s'a descoperitu, — continuà matusi'a. — Si prin cine? Prin Corneliu! Elu ti-ar fi sciutu spune secretulu si intemprările de eri, dar e mai modestu si mai crutiatoriu pentiu tine decâtu sè-ti descopere o durere atât'a de cumplita. — — — Dar pentru onórea adoratei sale si-a pusu viéti'a! Aurelia, eri a duelatu Corneliu cu misielulu, si Corneliu fu taiatu greu.

Matusi'a observà durerile nemarginite a copilei si tacù, ér Aurelia statea cá mórtá, numai scump'a ei suflare mai dadea semnu de viéti'a.

Trei dile tienù doliulu strainu, unu adeveratu doliu la casa, Aurelia si-geliá mortulu seu celu scumpu, si parintii, si totu giurulu ei geliau pentru suferinti'a ei.

Peste trei dile primì Emiliu o epistola:

„Domnule!

„Secretulu infamu s'a descoparitu, si eu sum inca in viéti'a.

(Finea va urmá.)

V. R. Buticescu.

Despre educatiunea femeiloru din America.

Dintr'o conferintia tinuta de Carolu Schurz, senatoru, in Chicago (America de

Nord) „a supra problemei educatiunei“, — „Revist'a Pedag.“ estrage urmatórele:

Tóte ramurile sciintiei sè fia libere femeiloru, si ar trebui incuragiata veri ce staruintia, ce le-ar dá ocaziune d'a puté luptá singure cu tóte dificultàtile vietii.

Femeiloru nu trebuie sè le fia deschisa numai ramur'a didactica, ei ar trebui sè se perfectioneze si in veri-ce specialitate, ca d. e. in jurisprudencia si medicina Inse numai intr' unu singuru punctu nu se unesce elu cu progresistii cei mai extremi ai secolului nostru, adeca cu acei gânditori liberi, cari ceru emanciparea absoluta a femeii, si acestu punctu este: cà dupa dinsulu, nu este bine, cá o femeia sè fia singura.

Destinatiunea naturala a femeii este d'a se maritá si d'a deveni muma. Veri-ce alta destinatiune este de totu nenaturala.

In acésta privintia crede elu cà sunt toti de acordu cu dinsulu. Inse s'ar puté intrebá, dice elu, cà eu voiescu a se educá exclusivu, numai económe si servitóre, la care intrebare asiu respunde: „câtusi de putinu.“

Din contra elu voiesce cá femeia sè primécea cultur'a cea mai intinsa, spre a puté implini cu atâtu mai bine datorfile ei de femeia si de mama.

Multi póte cà sbîrcescu din nasu la espresiunea „fetele nóstre“, elu inse prefera o féta vigurósa, sanetósa si naturala, — unei june dame fardate, pudrate si buclate artificiala.

Celu mai mare blastemu alu societáti moderne este, dupa dinsulu, uritul obiceiu alu persóneloru casatorite d'a locui in hoteluri. Acestu usu a slabitu legaturile conjugale, facêndu ingrigirea reciproca cá ceva de priosou si pe mama, in locu de regin'a familie, numai o simpla locuitoare a propriei sale case. Veri-ce femeia ar trebui sè fia regina in cas'a sa.

Inse acestu din urma casu de ce este elu óre atâtu de raru? Pentru cà nu s'a insuflatu feteloru inca din copilaria loru datorfile casniciei si de aceea se sparia asiá multu de ele. Acésta este cea mai mare si cea mai fatala eróre in prim'a educatiune a sexului femeiescu.

Multe fete traiescu cu credinti'a, cà sunt cele mai atragatóre, candu iau rolulu aceloru figuri intrebuintiate in magazinuri pentru espunerea haineloru de moda, (adeca tinendu-se numai dupa fatal'a moda.)

La întrebarea: de ce nu te însori amice, ôre esti în stare d'a hranî o femeia?" Tinerulu din timpul de fatia raspunde: „ba da, sunt în stare d'a hranî o femeia, înse nu sunt în stare d'a o îmbracá dupa cum cere majoritatea damelor de astadi . . .“

Acestu răspunsu pôte cá pare vulgaru, cu tôte cá nu este mai putinu adevératu, si cluburile celibatariloru înflorescu numai din caus'a pré marei estravagantie a femeiloru. Pe cátu timpul nu voru invetiá fetele a cunósce, cá este eróre a crede, cá se considera mai multu eeea ce pórtá ele pe corpu de cátu valórea întrenseca, pe atátu de multu se voru înmulti celibatarii si se voru rarí casatoríile.

Ací reamintesce Schurz pe Cornelia muma Grachiloru, care vedea în copii sei cele mai mari giuvaere.

Totu-de-una femeile forméza punctulu centricu alu luxului; si în secolulu nostru pôte mai multu, de cátu în ori-care altulu.

Pôte cá acésta face pe femeia atragátore în ochii unui june cochetu, înse este o oróre pentru unu sotiu.

Fetele trebuescu preservate de veri-ce estravagantia, incuragendu-le din contra d'a fi simple si mai cu séma în îmbracaminte. În acésta consta marele reu alu timpului nostru. Cu decadenti'a maritagiului scade si poporatiunea si natiunea. Acést'a este o lege naturala.

Trebue sè invetiámu pe fete ca sè póta fi utile, cáci cu cátu mai multu va stabili o femeia utilitatea, cu atátu este si o podóba mai mare a casei si a sexului seu.

În Roma candu ómenii de statu voiau sè faca unu complimentu vr'unei matrone, díceau: „Ea siede a casa si tiese.“

Tinerile dame trebue sè ajunga a cunósce, cá lucrulu nu desonóra, ci din contra împodobesce.

Schurz trece dupa acésta la defectuositatele bucatariei americane si aréta consecintiele mancàrei de „biscuits-de-soda“ fierbinti.

La unu bolnavu de indigestiune din Francia, Germani'a si Engliter'a, ací în Americ'a vinu diece.

Acésta o pôte constatá veri-ce medicu practicantu.

Si de unde vine acésta? De acolo cá se însufla feteloru, mai cu séma în cercurile mai înalte ale societátii, despretiu pentru ocupatiunile economiei.

Ele nu invétia nimicu practiculu, afara d'a se duce pe la magazinu (to go chopping), ceea

ce se pôte considerá ca totu ce este mai nepracticulu.

Se aude fórte desu dicéndu-se: N'am nevoie d'a lucrá. Înse o adevérata femeia ar trebui sè-si puie într'aceste mandri'a sa, d'a lucrá si atunci chiar candu nu este nevoita a lucrá.

Unu ôre-care corespondentu alu unu jurnalulu de ací, într'unu articolu relativu la Germania, si-esprima surpris'a sa vedíndu pe principes'a Bismark cu cheile la brêu, impliníndu-si datoríile de femeia casnica si buna económa.

Tocmai pentru acést'a poporulu germanu o stima cu atátu mai multu, de cátu candu ar purtá în loculu cheiloru diamante.

Diamantele n'aru dovedí de cátu cá sociulu seu are multi bani, înse legatur'a de chei dovedesce, — cá are capulu si inim'a la loculu loru.

Unulu din cele mai mari rele este, cá în America femeile sunt lipsite de idei, eternulu „dolce farniente“ ruinéza cu deseversire fericea femeiloru.

Napoleonu celu Mare întrebându pe o dama francesa: ce lipsesce Franciei, ca sè devie o natiune mare, i s'a răspunsu de catra acésta, cá mume lipsescu, la care díse Napoleon: „Dati-i dar mume bune!“

Tocmai de acésta are si America mare necesitate, si acésta ar trebui sè fia scopulu si tendintiele în educatiunea feteloru, inspirându-li-se de timpuriu frumosulu principiu d'a umblá pe calea datoríiloru, de cátu pe calea placeriloru.

Reformatiunea politica a unei natiuni ar fi ceva fara scopu, de nu amu incepe acésta cu educatiunea în familia.

Nu se dá femeiei o positiune mai înalta, facéndu-o generalu séu membru vre-unui congresu, ci se pôte înaltá numai printr'o educatiune si instructiune démna de dins'a.

Ací termina omulu de statu, germano-americanu, cu reflectiunile lui a supra femeiloru din America.

Înse ací s'ar puté întrebá, nu esista ôre vr'una si din amabilele nóstre cetitórie, care ar puté sè examineze cu seriozitate aceste cuvinte aurite ale sincerului vorbitoru americanu? Dar totu repetímu a le rugá, sè nu se supere pe noi, — déca vre-unulu din cuvintele pedagogului-americanu vine a contradice opiniunea loru.

Istori'a unei mame. *)

— Fabula, de Andersen. —

Colo siedea mam'a langa baiatulul seu bolnavu, si erá fôrte trista si ingrigita, cá va perde acestu tesauru scumpu. Faci'a lui erá palida si vescuca; ochii mitutei i erau acufundati adâncu sub sprincene, si numai din candu in candu resuflá, dar si atunci cu mare greutate, cá si candu ar suspiná: ér mam'a si mai ingrigita cautá de elu.

D'odata se audi o batatura, si pe usi'a care se deschise intrá unu mosiu invelitu intr'unu straiu, cáci acest'a incaldiesce pucintelul, si sermanulu intr'adeveru mai cá inghiatiá de frigu. D'apoi iérn'a erá de totu gerósa, afara nu mai stá néu'a, ér ventulu batea aspru sbiciuindu néu'a in faci'a ómeniloru. Si fiindu cá mosiulu totu tremurá de frigu, ér baiatulul adormise pe unu momentu, mam'a puse indata o olcutia cu bere pe cuptoriu, ca sè dee nenorocitulul ceva caldu de beutu. Mosiulu incepù a leganá baiatulul, ér mam'a si-trase scaunulu aprópe de léganu si priviá cu ochii scaldati in lacrima la baiatulul bolnavu, care resuflá cu greu si si-intinse manutiile.

— Ce cugeti, mosiule, trai-va baiatulul meu séu ba? — intrebá mam'a posomorita. — Bunulu Ddieu dóra nu lu-va luá de la mine!

La intrebarea acést'a mosiulu — care fuse in sa-si mórtea — elatiná din capu, ce dóra insemná chiar asié „da“ precum si „ba.“ Mam'a si-aruncá privirea in josu, si din ochii ei curgeau torrenti de lacrima. Capulu i deveni greu, cáci de trei nopti n'a inchisu ochii; — acuma inse adormi in cetu, dar numai pe unu momentu, apoi d'odata tresari din somnu si incepù a tremurá de frigulu cumplitu.

— Ce-i ast'a? — se intrebá ea surprinsa privindu in tóte partile, cáci si mosiulu si baiatulul au disparutu din chilia, si colo in coltiu batù orologiulu vechiu, plumbii cei grei chiar atunci ajunsera de pamentu. Bum! apoi si orologiulu amuti.

Nenorocit'a mama parasi indata odai'a si alergá ca o nebuna pe strade, strigandu inadusita de durere dupa baiatulul seu.

Colo afara in néua siedea o femeia imbracata in doliu si i dise:

— Mórtea a fostu in odai'a ta, eu am vediut'o fugindu cu baiatulul teu, oh! ea ambla mai iute decâtu ventulu si n'aduce napoi ce a rapitu odata.

— Oh! spune-mi, te rogu, încâtr'o a fugitu? — intrebá mam'a cu nestemperu. — Aréta-mi numai calea si apoi eu totu-si voiu dá de ea.

— Mai nainte de a-ti aretá calea mie cunoscuta, — response femeia imbracata in negru, — trebue sè-mi canti tóte cante ele, cari le-ai cantatu baietului teu. Mi-placu fôrte acele cantece, unele am si auditu dintre ele, cá-ci eu-su Nóptea, si am vediutu lacremile tale sub decursulu cantării.

— Tóte, tóte ti-le voiu cantá, — dise mam'a, — dar acuma nu me retiené, lasa-me sè ajungu pasii mortii, sè dau de baietulu meu!

Nóptea inse siedea trista si tacuta; — ér mam'a si-frecá manile, — cantá si plangea amaru, — multe cantece a intonatu, dar si mai multe lacrima a versatu. Apoi Nóptea i dise: „Du-te in drépt'a pana in padurea intunecósa de mestécani, cáci pe acolo si-a luatú calea mórtea cu baietulu teu.“

Ajungéndu mam'a in mijloculu padurii, a datu de o cale incrucita, si n'a sciutu in catr'o sè pornésca. Ací erá o tufa de spini fara frundie, fara flóre, — si fiindu érn'a grea, numai néua si ghiacia acoperiau crengile.

— N'ai vediutu trecéndu pe aici. Mórtea cu baietulu meu?

— Am vediut'o, — response tuf'a, — inse nu ti-spunu pe unde si-a luatú calea, pana nu me incaldiesci la anim'a ta, cáci acusi me uscu de frigulu acest'a cumplitu.

Si-apoi mam'a strinse cu caldura tuf'a de spini, ca sè se incaldiesca bine, inse spini se intiepara in pieptu, si sangele pornise a curge in picaturi mari; ér tuf'a a infrunditu de nou, atát'a caldura posiede anim'a trista a unei mame. Si tuf'a de spini i aretá in urma calea multu dorita.

Nu peste multu ajunse la unu lacu; unde n'a datu nici d'o luntre. Si laculu n'a inghiaciatu de totu, ca sè póta trece peste elu, nici n'a fostu desghiatiatu, ca sè-lu fi pututu trece cu notulu, si totusi trebuiá sè-lu tréca, cáci si-doriá baietulu. Cu cugetulu acel'a, cá dóra va face vr'o minune, se culcá pe pamentu si incepù a absórbe ap'a din lacu. Dar ast'a-i imposibilu unei fiintie omenesci!

— Ast'a nu se póte, — incepù laculu, — sè incercámu altmintrele, dóra ne vomu intielege. Mi-place fôrte a aduná la mârgele, si ochii tei sunt mârgelele cele mai frumóse cáte am vediutu pana acuma, deci ai sè plangi pana ti-voru picá ochii in apa, de voiesci sè te trecu la floraría, unde locuesce mórtea si unde cultivá plante, cari dau semne de miscare, cáci in fiesce care planta este viéti'a vr'unui omu.

— Oh! cáte nu-ti asiu mai dá, numai sè-mi gasescu baietulu! — esclamá mam'a si incepù a plange si mai multu, planse cu amaru pana nu-i cadiura ochii in apa, unde se prefacura indata in dóue mârgele scumpe. Ap'a se 'nnaltia apoi si trecù pe nefericit'a mama pana la tiermure, unde stá o casa nalta. Nu erá cu putintia a aflá, cá óre e munte padurosú séu maestrí'a vr'unei fiintie omenesci? dar mam'a u'a vediutu nimic'a, cáci si-a plansu ochii.

— Unde dau de crud'a mórte, care mi-a rapitu baietulu? — intrebá doiós'a mama de o baba care padia florari'a mortii.

— N'a sositu inca a casa, — response bab'a. — Dar cum ai datu de loculu acest'a, cine ti-a fostu intru ajutoriu?

— Bunulu Ddieu, cáci elu e induratoriú, si credu, cá si tu vei fi ca elu. Spune-mi, te rogu, unde mi-este baietulu?

— Ei, ei! eu nu-lu cunosc, — response bab'a — ér tu nu vedi. Multa iérba si multe flori au vescuca asta nópte, dar acusi vine mórtea sè le cosésca. A ceea dóra scii, cumca totu omulu si-are flórea vietii sale, care e o planta ca si celelalte, numai cá-i bate anim'a. Si anim'a baietului teu bate. Baga sém'a, dóra vei cunosce batatur'a animei copilului teu. Dar ce mi-dai cá sè-ti spunu, ce ai de a face mai departe?

— N'am ce sè-ti mai dau, — suspiná mam'a po-

*) Renumitulu fabulistu danesu, Andersen, serbaudu a 70-a aniversaria a nascerii; sale, amicii lui au alesu pe cea mai frumósa dintre tóte fabulele sale, si facendu-i o legatura de luxu, i-o predetera. Fabul'a aceea o publicamu noi cu ocaziunea ast'a in traducere romanésca, observandu, ca ea este deja tradusa in nóue-spre-diece limbe.

somorita, dar me duc pentru tine si macar la marginea lumii.

— Acolo n'am nici o tréba, — continuà bab'a — dar dà-mi cositiile tale lungi si negre, càci mi-placu fórte; ér eu ti-dau in schimbu ale mele, cari, ce e dreptu, sunt albe cá néu'a, inse totusi ti-voru folosí.

— Alt'a nu poftesci? — intrebà mam'a. — O! pré bucurosu ti-implinescu dorinti'a! Apoi si-a datu cositiile lungi si negre, si a capetatu altele, dar albe ca si néu'a.

Atunci intrara in floraria, unde cresceau resfiratu pomi si flori. Erau acolo iacinte sub clopotiele de iéga, trandafiri mari si tari ca nescé arbori. Ací inotau plantele de apa; un'a erà vióia, frumósa, cealalta inse morbósa — vescedínda. Sierpii de apa se tereiau pe ele, ér rácii negri se inclestau de radechinile loru. Mai la vale se intindeau arborii finici si platanele catra ceriu; ací crescea petrenjelu si thimía; totu arborele si tóta flórea si-avea numele seu, si in fiesce care locuesce viéti'a vr'unui omu; si omulu vietiuiá inca, unulu in China, altulu in Grónlandia, resfirati peste totu covorulu pamentului. Erau acolo si pomi mari in olcutie numai, încátu incepura a vescedí din ce in ce, ér olcutiele a pocní. In altu locu se aflá vr'o flóre frageda, dar ingrigita cu pamentu grasu si bunu. Inse mam'a s'a aplecatu numai la plantele cele mici, si ascultá cum bate in ele anim'a omenésca, si numai decátu a datu de anim'a baietului seu dintre miliónele de animi.

— Éta-lu! — esclamá mam'a si si-intinse man'a la unu ghiocelu, care incepuse deja a vescedí mereu.

— Nu te atinge de flóre, — dise bab'a, — ci remani pe pace pana vine mórtea, càci o asteptu in totu momentulu, — dar nu o lasá sè rumpa acestu ghiocelu si amerintia-o, cà si tu vei face asemenea cu celelalte plante, si apoi ea se va teme. Dins'a e respundiatória naintea lui Ddieu, fara a carui voia nu póte rumpe nici o planta.

D'odata sufá unu ventu rece prin odaia, si mam'a órba sciá bine, cà a sositu mórtea a casa.

— Cum ai gasitu calea conduceria aici'a, si cum de ai ajunsu naintea mea? — intrebà mórtea.

— Sum mama, — fù respunsulu.

Si mórtea si-intinse man'a dupa ghiocelu, inse mam'a lu-strinse bine in mana, dar cu bagare de séma ca sè nu-i vateme vr'unu pupu.

Atunci mórtea sufá un'a pe man'a mamei, si ea simtí cumca aceea suflare fuse mai rece cá ventulu, si manile ei scadiendu din poteri se adunara la olalta.

— Tu nu poti face in contra mea nimic'a, — dise mórtea.

— Póte inse bunulu Ddieu, — respunse mam'a cu amaru.

— Eu numai aceea facu, ce voiesce elu, — continuà mórtea — cà-ci-su gradinarés'a lui. Eu am saditu pomii si florile in gradin'a edenului, in lumea ast'a necunoscuta; inse cum cresceu aceste acolo, cum sunt ele acolo, nu-su in stare a-ti spune.

— Dà-mi baietulu! — esclamá mam'a, si apoi incepù a plange si a se rogá.

D'odata apucà dóne floricele, cari cresceau langa olalta si astu-felu strigà catra mórte:

— Ti-rumpu tóte florile, cà-ci am desperatu!

— Nu le atinge, — strigà mórtea, — tu dîci, cà esti nenorocita, si acuma voiesci a nenoroci si pe alt'a mama.

— Mama! — esclamá serman'a femeia si numai decátu puse florile la loculu loru.

— Éta-ti ochii, — dise apoi mórtea, — i-am prinsu din lacu, cà-ci asié de tare straluciau, — n'am sciutu, cà-su ai tei; primesce-i de nou, acuma-su mai lucitori, — apoi privesce in fantan'a ast'a de langa noi si eu ti-voiu spune numele floriloru, cari ai voitu a le rumpe, ér tu vei prevedé viitoriulu si tóta viéti'a loru; — privesce sè vedi numai, ce ai vrutu a rumpe, a nimici cu totulu.

Si apoi mam'a privi in fantana: cu placere vediù cum resfira un'a bucuria si fericire in tóte partile; dar d'odata tresari, cà-ci la cealalta vediù numai intristare, suferintie si neajunsuri.

— Astu-felu e ronduitu de la Ddieu, — dise mórtea.

— Care e flórea bucuriei, si care ea intrist rii? — intrebà mam'a.

— Ast'a nu ti-spunu, — respunse mórtea — dar ai sè scii, cà un'a dintre acele e flórea baietului teu, si tu i-ai prevediutu viitoriulu.

La audiulu acestoru cuvinte mam'a esclamá: „Vai Dómne! care dintre aceste e baietulu meu, spune-mi, te rogu? Scapa pe baietulu meu din tóte suferintiele si neajunsurile, du-lu mai bine cu tine in locasiulu fericirii! Uita lacremile mele, si tóte câte am facutu si vorbitu.

— Nu te pricepu, — dise mórtea — voiesci sè-ti redau baietulu, ori sè lu-ducu acolo unde nu scii ce póte fi de elu, ce-lu póte asteptá?

Apoi ingenunchià serman'a mama si inclestandu manile incepù a se rogá: „Nu me ascultá, Dómne, déca me rogu contra vointiei tale, nu me ascultá!

Si-apoi si-radiemà capulu pe pieptu.

Mórtea i-a dusu baietulu in lumea necunoscuta.

Lazaru P. Petrinu.

S A L O N U.

Diu'a Nascerii.

Nóptea tainica 'n tacere
Adi cu velnlu ei de stele,
Ne saluta gratiosu, —
Clopotele veselu suna,
Ér angerii dimpreuna
Canta 'n coru armoniosu.
O lumina ce lucesce,

Radie blande respandescé,
In locasiulu celu divin, —
Tremurandu la toti se 'nchina,
Par cà spune: „ici sè vina
Totu sufletulu ce-i crestinu!”

Si crestinulu cu iubire,
La ieslea de mantuire
Si-tientesce pasinlu seu, —

Ceriulu lui i sè deschide,
Viétia nóua i suride :
Cà-ci in iesle-i Dumnedieu !

Clopotele veselu suna,
Si crestinii dimpreuna
Parasescu locasiulu santu,
Viétia nóua li suride,
Ceriulu loru li sè deschide —
Mesi'a e pe pamentu !

Alesandru Petrinu.

B o m b ó n e.

Unu proprietariu din Budapesta dilele trecute observà, cà miste copii vérsa apa inaintea casei sale, cà inghiatiandu aceea, ei sè se póta turisiá.

Proprietariulu, in locu de a se superá, inca i indemná.

Unn amicu alu seu, vediendu acést'a, lu-intrebà cà de ce i indémna ?

— Taci frate ! — respunse acel'a cu surisu sarcasticu, — de séra sócr'a mea va vini la noi la cina.

*

Unu june autoru dramaticu, a carui piesa nóua nu de multu a cadiutu, a mai patitu dilele trecute o alta nenorocire. S'a escatu focu in locuinti'a lui si i-au arsu multe scrisori.

— Óre si nóu'a lui comedia, pe care tocmai acuma a terminatu-o ? — intrebà cine-va.

— Ba. Aceea s'a mantuitu din flacari.

— Sermanulu ! In adeveru este unu omu nenorocosu !

*

E fôrte frigu.

Amiculu nostru B. a ordonat servitoriulu seu, sè còse in tóte ce pórtu de a supra — captusiéla dupla.

Dilele trecute, candu incepù a ninge, B. luà ploarulu seu. Erá fôrte greu ! Lu-desfacù. Erá captusitu duplu cu flanelu.

*

— Ce felu, amice, dóra esti bolnavu ?

— Ba. Sum — esecutoru de dare.

*

— Iertá-me-vei, domaule principalu, sè me ducu dupa miédia-di la ingropatiunea unchiului meu ?

— Si tocmai adi ? N'ai puté amaná ast'a pe mane ?

*

Petitorulu : Relatiunile moderne mi-permitu sè te intrebù, càta zestre voiesci sè-mi dai cu fiic'a dtale ?

Tat'a : Relatiunile moderne mi-permitu si mie sè te intrebù, càta datoría ai ?

*

Servitorulu : M'a tramisu stapanulu meu, comerciantulu X., sè ai bunetate a-i platí cont'a ?

Domnulu : Ce idea ! Dóra nu vreu sè fugu d'aice.

Servitorulu (confidentu :) Dta nu, dar elu vré sè fuga.

*

Bucatarés'a (la despartire :) Acuma me despartiescu ; deci ti-spunu cu tóta confidinti'a, cà cu chei'a tindii si camar'a se póte deschide.

OE E NOU ?

Dar de anulu nou. Deputatulu Ujfalusy fu numitu de catra guvernulu comissariu regescu pentru comitatele Severinu si Carasiu, unde — precum afirma foile nnguresci — disordinea e fôrte mare.

Baroni saraciti. Intr'unu satu rutenu din Maramuresiu, in Rozovlian, traiescu câti-va membrii ai familiei baronesci Pichler, in cea mai mare miseria. Vé-r'a ei servescu cá purcari, éra érn'a incaldiescu cup-tórele ómeniloru. Ceialalti baroni Pichler traiescu in Austria in niste conditiuni materiale fôrte favorabile.

Érasi s'a jefuitu post'a ! Niste hoti inca necunoscuti au jefuitu diliginti'a postala, intre comunele Basiahida si Mellence. Surugiulu fu omoritu.

Fiulu lui Bismarck, contele Herbert, se va iusorá in curendu, mirés'a lui este contes'a italiana Taverna, din Milano.

Statu'a lui Napoleon I, derimata de catra comunistii din Paris, la 28 decemvre s'a asiediatu de nou in vérfulu columnei Vendome.

Baritate naturala. Museulu din Zagrabia a primitu dilele trecute unu daru interessantu, unu puiu cu patru picioére. Puiuulu inse nu intrebuintiéza din ele decátu numai dóue, dar si cu acele numai cu greutate mare póte amblá, ér celelalte dóue le tine in continuu incoredate innapoi.

Morphy, renumitul siachistu americanu a nebnunitu.

Principele proprietariloru de case, a muritu de curendu la New-York. Numele lui este W. B. Astor. Elu a avutu 720 de case. Nici nu-su multe.

Sucitórea ! Esecutorii de dare au devenitu infricosciati la bietulu poporu. Din Careinlu-mare se scrie, cà o femeia de acolo, afandu cà si la dins'a vinu esecutorii, s'a pusu dinapoi'a usiei, inarmata cu sucitórea, spre a-i bate de cumva voru intrá. Esecutorii totusi intrara, si femeia i si batù. Cu tóte aceste ei luara o perina a ei. Candu dins'a vediù acést'a, luà unu cutitu si desfacèndu fati'a de perina, lasà préda ventului tóte penele dintr'ins'a.

Patru capete incoronate. Cátu de frumóse sunt aceste in tarocu séu celu putinu in piquet ! Dar arare ori se intelnescu. Si éta acésta raritate s'a infatisiatu de curendu in cocí'a unui plugariu. Imperatulu Vilelmu — povestescu o fóia din Berlinu — la o venatória tinuta de curendu, s'a recitu, si l'a dorutu grumadii. Deci imperatulu plecà catra casa, in societatea regelui sasescu si a mareducelui de Mecklenburg-Schwerin. — Pe cale imperatulu se osteni ; deci toti se urcara in cocí'a unui plugariu, care din intemplantre trecea tocmai pe acolo. Pe cale plugariulu, care nu-i cunoscea de felu, intrebà pe celu ce siedea tocmai langa elu cà cine-i ? — „Eu — respunse acela — sum mareducele de Mecklenburg-Schwerin.“ — „Oho ! Dar dta colo dinnapoi ?“ — „Eu sum regele sasescu.“ — „Frumósa compania, respunse plugariulu riediendu, dar dta mosiule, cine esti ?“ — „Eu sum imperatulu oemtiescu.“ — „Minunatu ! — dise plugariulu riediendu, — dar apoi sciti dvóstre cine sum eu ? Nu ? E bine, sè sciti dara, cà eu sum siahul Persiei. Pe mine nu me puteti pacali asia usioru, precum gânditi !“ Atátu domnii, càtu si plugariulu si-petrecura fôrte bine pe cale, pan' a casa la palatu. Dar acolo apoi bietulu plugariu mai cà muri de spaima, convingèndu-se, cà cine au fostu domnii aceia.

Ex-regin'a Isabella — precum se telegraféza din Madridu — acusi se va rentorce acolo; de óra-ce Alfons s'a convinsu, cá remanerea ei in Paris e mai periculósa, decâtu presinti'a sa in Madridu.

Tunuri pentru Romani'a. Din Bucuresci se telegraféza, cá de curendu au sositu acolo patru-dieci de tunuri pentru Romani'a, din renumit'a fabrica a lui Krupp.

O fapta grozava. In comun'a Vaislo, comitatulu Barania, postariulu si-a omoritu toti trei copíii, apoi a voitu sè stinga si viéti'a sa. Dar elu fu mantuitu. Dinsulu fu predatu justitiei.

Biserica si scóla.

Studente. Colegiulu professoralu la facultatea de medicina din Viena, care pan'acuma n'a permis a se inscrie intre studenti si femei, in sfrsitu si-a schimbatu acésta hotarire. Din inceputulu acestui semestru scolariu, demnisiór'a Rosa Welt, din Cernauti e admisa la acea facultate si inscrista intre ascultatorii ordinari. In contrastu cu gingasiulu organismu femeiescu, ea participa la tóte prelectiunile de sectionare. O alta dama, fic'a deputatului Rubinstein, dsiór'a Susana Rubinstein, care in anulu trecutu fu promovata de „doctor philosophiae,” petrece acuma in Heidelberg, unde lucra la compunerea unui opu filosoficu.

Societati si institute.

— **Societatea de lectura a eleviloru scolei centrale de agricultura si silvicultura de la Ferestreu-Bucuresci,** fundata la 14/26 dec. 1869 st. v., care astadi se afla sub presiedinti'a dlui P. S. Aurelianu directorele scólei, a serbatu la 14/26 dec. pentru a siese óra aniversari'a ei. Acésta societate se compune din 66 membri. Averele societáti se marginesce la unu numeru de 668 opuri in 1256 volume si 230 lei noi, redactandu-si unu micu diuaru care apare in fa-cáre Dumineca. Serbarea a decursu in modulu urmatoru: 1) Siedinti'a se deschise la 7 óre sér'a sub presiedinti'a dlui presiedinte P. S. Aurelianu; 2) Corulu vocalu sub conducerea d. N. Mironescu a intonatú imnulu „Draga tíera.” 3) „Causele principale cari facu cá agricultur'a si industri'a nu progreséza repede la noi in tíera,” prosa originala disertata de d. C. D. Dragomirescu stud. an. III. 4) „Caleulu,” poesía de d. Iosifu Vulcanu, declamata de d. D. Iunianu stud. an. alu III. 5) „Noi nu mai putemu traí astadi cum au traitu strabuni nostri,” prosa originala de d. B. S. Moga stud. an. alu III. 6) „Mod'a de acum,” poesía de d. Ios. Vulcanu declamata de d. N. Macelaru stud. alu III. 7) „Omulu si cultivarea facultátiloru lui,” prosa originala de d. N. Mironescu stud. an. alu II. 8) Dnii Chivulescu Teodoru Manolescu N. si G. Sirom au esecutatu pe flauta si cu vocea unu cantu (stud. an. alu III.) 9) „Importanti'a Societátiloru” vorbire tinuta de d. St. P. Radianu stud. an. alu II. 10) „La arme” poesía de d. I. Ch. Dragescu declamata de I. S. Stoianu stud. an. alu III. 11) „Agricultur'a inaintéza paralelu cu sciinti'a si cerintele publice” prosa originala disertata de d. St. F. Jancu stud. an. alu III. 12) Catra umbr'a lui Mihaiu Eroulu” poesía de d. I. Ch. Dragescu declamata de d. Ratescu stud. an. alu I. 13) „Omulu socialu” prosa originala disertata de d. N. Manolescu stud. an. alu III. 14) „Orfelina” poesía de d. G. Sionu daclamata de d. Ios. Stoiu stud. an. alu I. 15) „Despre unele mijlóce importante care facilita desvoltarea spirituala séu cultur'a unui poporu,” prosa originala disertata de d. A. V.

Onulu stud. an. alu II. 16) „Di solemna,” de d. G. G. Maitany declamata de d. G. Ripescu stud. an. alu III. Siedinti'a sa incheiá la 11 óre si 1/2 sub presiedinti'a dlui vice-presiedinte B. S. Moga, prin urari sè traiésca d. presiedinte, prospere Societatea. Dupa inchidere se incepù hor'a oltenésca, care tinù pana la o óra.

Literatura.

„Albin'a” de la anulu nou va aparé de trei ori pe septemana, dar in formatu mai micu, sub redactiunea dlui Ioanu Ciocanu. Pretiulu de prenumeratiune pe unu anu este 10 fl.

T e a t r u.

Teatrulu nationalu din Bucuresci totu nu s'a pututu inca deschide, cáci reperatiunea nici acuma nu s'a terminatu inca. Paguba, cá-ci precum afirma diuariele de acolo, dlu Pascaly a compusu o trupa buna, angagiandu pe cei mai buni artisti.

« „Closca cu pui,” precum se scie s'a furatu de curendu din museulu din Bucuresci. Hotiulu, Pantarescu, s'a prinsu, dar apoi elu a scapatu, inse éra si gasitu. Asemene si obiectele furate se gasira mai tóte. Acésta istoria, care a facutu asiá mare sensatiune la Bucuresci, a ajunsu deja si pe scen'a de acolo si a nume in dóue forme. Dlu Pantazi Ghica a scrisu despre ea o cantioneta, care fu jocata de dlu Ionescu; ér in teatrulu din sal'a Boselu dlu E. Franclof a represintat'o prin o mare pantomima gimnastica si spectaculósa in unu actu si 7 tablouri, esecutata de 24 persóne, si intitulata „Hotiulu de closca” séu „Furtulu nereusitu de la Museu.”

Suvenirea mortiloru.

Iosifu Gaganetiú, episcopulu rutenu din Eperiesiu, a muritu dílele trecute in etate de 83 ani.

Emiliu Dionisiu Bosiota, studinte in a V. classa gimnasiala, uniculu fiu alu dlui Vasiliu de Bosiota, jude la tribunalulu in Székely-Udvarhely, a repausatu la 1 dec.

Anunciu literariu!

Tocmai acum a esitu de sub tipariu, si se afla in editiune in librari'a lui **Franciscu Michaelis in Sibíiu:**

„Stilistic'a limbei romane”,

pentru scólele gimnasiale, reale si preparandiale, de **Iosifu Tempea,** preotu si profesoru gimnasialu din Lugosiu.

Pretiulu e 30 cr. v. a.

Ne mai findu departe introducerea mesuriloru metrice librari'a de mai susu ofere:

Aparatu metricu de scóla, constatoriu din 12 obiecte, cu pretiu fórte eftinu de 5 fl. v. a.

Se póte procurá in fine tote obiectele de instructiune, cárti de scóla si alte producte literarie, cu pretiuri eftine.

➡ **Adres'a pentru epistole: Strad'a macelariiloru nr. 12.**

Deslegarea ghiciturei de semne din nr. 45:

Cum o dulce stéua blanda, luminósa,
In tacerea noptii luneca 'n eteru:

Astu-felu tu copila frageda, voiósa,
Ai sboratu ridiendá p'álu vietii-mi ceriu.

Sub a tale gratii, tainica lumina,
Ce revérse 'n giuru-i chipu-ti angerescu;
Sub a ta zimbire candida, senina,
Flamele ce ochii-ti magicu poleescu;

Totulu pentru mine astadi e durere,
Totulu desperare, plangeri si amaru;
Numai voi o! visuri, blanda mangaere,
Mai versati in sufletu balamu si nectaru.
Arone Densusianu.

Bine a ghicit'o domnisiór'a Iulia Moldovanu.

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 46:

De-ai umblá o lume 'ntréga,
Chiar in ceriu de te-ai sui;
O fiintia-asiá sè-ti placa,
Cá Roman'a n'ai gasi.
Candu-o vedi, puterea-ti piere,
Stai in locu si te uimesci
Si sè ai ori ce durere
A 'nctatu, nu mai simtiesci.

Bine au ghicit'o domnisiórele: Maria Belesiu,
Emilia Salvanu, Veronica Istfa.

Abonantii „Familiei“ in 1875.

Antáiu publicárea pe aceia, cari au platitu, apoi vomu dá p'ap'atáre a unora aceluia, cari nu putu dá p'ap'atáre fói'a, dar se supera d'ea nu li o tramitemu, si cari ni promitu pe cuventulu loru de onóre cá voru plati: cu tóte aceste inse nici la repetitele nóstre avisári nu vreu sè plátésca.

Urmare din nrulu trecutú:

DD. Demetriu Popoviciu Nadabu, Ioane Pamfilie Blasiu, Elena Nicoricu Lagerdorf, Ermina Ignatu n. Bocsianu Beusiu, Eutropi'a scolaria gr. or. romana Buteni, Sultana A. Ionescu Focsiani, Maria Bentia Alba-Iulia, Casin'a telegrafistiloru Timisióra, Alessiu Onitiu Segedinu, Emilia Nicola Alba-Iulia, Florianu Domide Tèrgulu Muresiului, Jancu Ogrinu Caransebesiu, Iulia Marchisiu n. Vulturú Homoródele romanesci, I. Sturza Moftinulu micu, Virginia Serbu n. Baritiu Seciu, Alessiu Brendusianu Dombrovitia, Maria Rimbasiu Bradu, Stefanu I. Jianu Caracalu, Alesandru Milanovicu Patulele, Manolache Tratostitianu Isvórele, A. Drumariu Sebisiu, Basiliu Juga Suciú de susu, Elisa Cernetiu Mosnitia, Casin'a Buteni, Carolina Orbonasiu Sasu-Reginu, Dr. I. Mihali Sigetulu Marmatiei, Adriana Popu Jebelu, Ana Maximu Apahida, Elisabeta Danciu B. Cerbu, Maria P. Harsianu Abrudu, Axentie Severu Cricau, Dr. Vasiliu Popu Alba-Iulia, Polixena Munteanu Gherla, Eufemia Lemeni Iclodulu mare, Elena Lucutia Csernegház, Alesandrina Popoviciu Jamu, Ioanu Chitta Feiurdu, Rosalia Popoviciu Bogsia montana.

(Finea va urmá.)

Post'a Redactiunii.

In urmare a anuciului din invitarea nóstra de prenumeratiune, avisamu pe toti acei onorab. abonanti ai nostri, cari refuindu restanti'a loru de pe acestu anu, ne-au rugatu se li tramitemu fói'a si in anulu viitoriu, pe asteptare, — ca ni pare fòrte reu a nu mai puté satisfice acésta cerere. Din prim'a ianuarie numai acelora se va tramite fói'a, cari au platitu pretiulu inainte.

Asemene avisamu si pe aceia, cari au cerutu fói'a nóstra cu unu pretiu scadiutu, ca nu li putemu acordá cererile.

Ferestreu. Durere! nu se pòte acordá nici una din cererile dv. Timpurile sunt fòrte grele. Ve proponemu inse unu mijlocu d'a puté realisá dorinti'a dv. Adunati 5 abonanti platiti inainte, si atunce veti capotá unu esemplaru gratis. Avisu — si altora!

Traducerea din Heine nu e reusita. Strofa a dóu'a nu are intielesu clarú.

Invitare de prenumeratiune.

Deschidiendu prenumeratiune la „Familia“ pe anulu viitoriu, ne rogámu sè fimu scusati, déca de acuma inainte nu vomu puté tramite nimenuia fói'a, déca n'a platitu inainte.

Mai bine sè avemu abonanti mai putini, cari inse platescu regulatu, — decâtu mai multi de aceia, cari pretindu a li se tramite fói'a, dar nici la repetitele invitári nu vreu sè refuiesca datori'a lorú.

„Familia“ va aparé si in anulu viitoriu, in fiecare duminica odata, cu cuprinsulu de pan'acuma.

Pentru tecstu amu angagiatu patru-spre-diece colaboratori noi; ér in privinti'a ilustratiuniloru amu dispusu, cá in fiecare luna sè se publice doue.

Totu-odata anuciámú, cá la anulu nou vomu incepe a publicá de subscrisulu unu nou romanu originalu, intitulatu: „Ranele Natiunii“.

„Ranele Natiunii“,

alu carui sujetu este scosú din vietí'a nationala-sociala romana de dincedo de Carpati.

Pretiulu de prenumeratiune remane acel'a-si:

Pe unu anu 10 fl.

Pe 1/2 de anu 5 fl.

Pe 1/4 de anu 2 fl. 60 cr.

Éra pentru Romani'a: Pe unu anu doi galbeni.

Espeditiunea regulata si corecta de pan'acuma va urmá totu asiá si in viitoriu.

Colectantii, cari voru tramite cinci abonaminte, voru primí unu esemplaru, alu siesele, gratis.

„Siedietóra“ va esi si in anulu viitoriu totu cu cuprinsulu de pan'acuma, odata in o luna, dar cu acea deosebire, cá din candu in candu voiú largi-o cu câte unu adausu. Pretiulu remane pe unu anu 1 fl.

Multiamindu tuturorú carturariloru poporului nostru pentru spriginulu din anulu trecutú, i rogu sè binevoiesca a mi-lu dá si in viitoriu.

Pe asteptare fói'a nu se va dá nimenuia.

Budapesta 1/13 decemvre 1875.

Iosifu Vulcanu.

Suplementu: „Sclavulu Amorusu“, romanu de Iosifu Vulcanu, tom. III. col'a XII.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.